

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahéty a
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Sallágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz Intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban érvényes.
Egy évre ..... 16 k.
Három évre ..... 48 k.
Nyolc évre ..... 80 k.
Tíz évre ..... 100 k.
Változó postán szállítva
Egy évre ..... 24 k.
Három évre ..... 72 k.
Tíz évre ..... 120 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

LXII. évfolyam 20. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1916 január 26.

Nikita megugrott.

Montenegró behódol.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 25. (Hivatalos.) A montenegrói hadsereg lefegyverzése csakugy, mint eddig, simán folyik. Mindenütt, ahol csapataink megjelennek, a montenegrói zászlóaljok tisztjeik vezetése alatt **vonakodás nélkül beszolgáltatják fegyvereiket.** Számos csapatrészt olyan vidékekről, amelyeket még nem szállottunk meg, előőrseinknél bejelentette, **hogy kész a fegyvert letenni.** Skutariban 12 ágyút, 50 puskát és 2 gépfegyvert zsákmányoltunk. Az ellenséges táborból származó mindazok a hírek, amelyek montenegrói új harcokról szólnak, tisztára koholtak.

Az, hogy a király országát és hadseregét ott hagyta, valószínűleg bizonyul. Hogy a tényleges kormányzati hatalom kinek a kezében van, ezidőszent még határozottan nem állapítható meg, de ennek a montenegrói hadjárat katonai eredménye szempontjából semmi jelentősége.

Ismét tevékenyek az oroszok.

Orosz hadszíntér. Budapest, január 25. (Hivatalos.) Eszakkéleti arcvonalunk különböző részei tegnap ismét orosz tüzérségi tűz alatt állottak. Sok helyen az ellenség felderítő tevékenysége igen élénk volt.

Harcok az olasz fronton.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 25. (Hivatalos.) A tiroli arcvonalon az ellenséges tüzérség a Judicáriákban a Creto és a Sugana völgyében Gardenazzo helységet bombázta. A görzi hídfőnél Oslavya közelében ismét harcok folynak. Tegnap este a tengermelléki arcvonalon az olasz tüzérség tevékenysége láthatóan élénkebb.

Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

Pétervár feloszlata.

Pétervárról jelentik: Az élelmezési bizottság arra tekintettel, hogy Pétervár élelmezése **csaknem lehetetlen**, javasolja, hogy Pétervárt **ne tekintse fővárosnak**, milliós lakosságát redukálják, a dumát, kormányzósági hivatalokat, kórházakat, gyárakat, Oroszország belsejébe helyezték át.

Nancy bombázása.

Budapest, január 25. (Saját tud.) Párisból jelenti a Havas távirati ügynökség: Nancyt ellenséges repülőek eredménytelenül bombázták. A támadást délben megismételték.

ÉRTESÍTÉS.

Ez uton értesitem kedves vevőim és megrendelőimet, hogy a Rákóczi-uti Moskovits palotában **KMETZ MÁRIÁVAL** társas viszonyban megnyitandó üzletem részére a tavaszi kalapdivat modelljeinek bevásárlása végett Bécsbe utaztunk.

Kérem jóakaróimat és vevőimet, hogy megrendeléseiket részünkre fenntartani sziveskedjenek. Teljes tisztelettel

WESZTFRIED SZERÉN.

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, január 25. A főhadiszállásról jelenti január 24 én:

Irak-front.

Kut el Amaranál a pozícióharcok tovább tartanak. Angol erők, melyek Imama Gharbi irányából jöttek, január 21-én monitorok védelme alatt Kut el Amaratól harmincöt kilométerre keletre, Menlahienél lévő állásainkat a Tigris mindkét partján megtámadták. A csata hat óra hosszáig tartott. Az ellenség valamennyi támadását ellentámadásunkkal visszavertük. Az ellenség kénytelen volt néhány kilométernyire kelet felé visszavonulni. Mintegy háromezer angol holttestet számláltunk meg, egy századost és néhány angol közkatona elfogtunk. Veszteségeink aránylag csekélyek.

Hilemer angol tábornok halottai eltetésére egy napos fegyverszünetet kért, melyet erre a célra megadtunk.

A foglyok vallomása szerint az angolok a fentemlített veszteségeken kívül a Chelk Said körül vívott harcokban háromezer halottat, illetve sebesültet veszítettek.

Támadásunkkal egy másik angol hadoszlopot, mely Kornától nyugatra Muntelik irányából előretörni igyekezett, visszavonulásra kényszerítettünk. Az angolok száz halottat hagytak a csatatéren. Nagyszámu tevé és körülbelül száz sátrat zsákmányoltunk.

Más ujság nincs. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

A görög király a háboru végéről.

Köln, január 25. Érdekes részletet közöl a Kölnische Zeitung abból a beszélgetésből, a mely Konstantin görög király és az amerikai Associated Press héli munkatársa között végbement.

— Hiszi-e felséged, hogy a németek fogynak győzni? — tette fel a kérdést az amerikai hírlapíró.

— Attól függ, hogy mit értünk az alatt, — válaszolt Konstantin király. — Ha a győzelem alatt azt értjük, hogy beveszik Londont, Párisot és Pétervárt, akkor valószomszón nyilván az volna: nem. Kétségtelen azonban, hogy a németek nagyon sokáig tarthatják magukat azon a vonalon, a hol most állanak. Ha az entente abban remény-

kedik, hogy a németek gazdasági kimerültség következtében kénytelenek lesznek békét kérni, akkor — azt hiszem — nagyon fognak csalódni, az nehezen fog menni, fegyveres eszközökkel pedig lehetetlen őket legyőzni.

— Mi lesz a háború kimenetele felsőged véleménye szerint? — volt az újabb kérdés.

— Remis, — felelt a görög király — nem gondolja ön is?

Az Associated Press tudósítója megjegyzi, hogy a közte és a görög király között végbement beszélgetés leírását a király parancsára Mercati udvari marsall hitelesítette.

Az elhagyott Montenegró.

Bécs, január 25. (Saját tudósítónktól.) A Wiener Tagblatt szerint Montenegró teljesen birtokunkban van, kérdés, hogy *kivel tárgyalunk a békéről*, mert Nikita távozásával ilyen tényező nincs. (Lásd „Nikita megugrott” című táviratunkat.)

A Zenta személyzele itthon.

Budapest, január 25. (Saját tud.) A montenegrói partok előtt elsüllyesztett Zenta cirkálónk tisztjei, legénysége, mintegy huszan, köztük Bachner fregatt kapitány parancsnok, 17 hónapos fogság után a főhadikötőbe érkeztek. Hadihajóink üdvölvésekkel fogadták őket.

Nyugaton kezdődik a harci tevékenység.

Berlin, január 25. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Flandriában tüzésrögünk erős tüzelést kezdett az ellenséges állások ellen. Azok a járőrök, amelyek az ellenség erősen szétított árkaiknak egyes részeibe behatoltak, s megállapították, hogy az ellenség **nagy veszteségeket szenvedett**. Néhány embert elfogtak és 4 aknavetőt zsákmányoltak. Nieuportban a *templáriusi tornyot és a székesegyházat*, amelyek jó megfigyelő állásokul szolgáltak az ellenségnek *bedöntöttük*.

Neuville-től keletre csapataink sikeres aknarobbantásokkal kapcsolatban a legelől levő francia lövészárkok egyes részeit megtámadták, 3 gépfegyvert zsákmányoltak és több mint 100 embert elfogtak.

Az ellenség ismételt ellentámadásai, amelyek az általunk elfoglalt állások ellen intézett, nem jutottak túl a siralmas kezdeten. Csak néhány elszánt ember hagyta el az árkot, ezeket lelőttük.

Német repülőgéprajok megtámadták a nancyi katonai telepeket és az ottani repülőteret, valamint a pastaraci gyárakat.

Egy francia kötfedelű Saint Benoit mellett Thiaucourt-tól északnyugatra utasaival sértetlenül kezünkre került.

Keleti hadszíntér.

Különböző pontokon könnyen vissza utasítottunk orosz előretöréseket.

Balkán hadszíntér.

Újabb esemény nem történt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szőlőink megmentése.

A hegyi választmány ülése. — Br. Ghyllányi miniszter üdvözlése. — Gondoskodás a rézgálicról.

A közeledő tavasz a szőlősgazdák körében azt az aggodalmat keltette, hogy rézgálic hiánya miatt ez évben tönkre megy a szőlő. Ez az aggodalom nem is volt minden alap nélküli.

Dr. Molnár Imre nyug. jogtanár, a nagyváradai hegyközség nagyérdemű elnöke azonban még idejében megtette a szükséges lépéseket, hogy szőlősgazdáink részére biztosítva legyen a peronospora elleni védekezésre szükséges rézgálic.

A hegyközség választmánya tegnap délután tartott ülésének jórészt is ez a fontos kérdés foglalta le.

Dr. Molnár Imre elnöklete alatt Papp György, Lausch Károly, Pápay József, Közepessy Kálmán, Szűts Géza, Székely Sándor, dr. Stokker József, dr. Vályi Géza, Darvasy Lajos, Balázsovits János, Kövár Endre, dr. Demetrovits Elek, Raismann Mór, Debreczeny Imre, Kárger Sándor, Márkus János hegybíró vettek részt.

Az ülésen felolvasták a hegybíró jelentését a hegyen előfordult közegészségi és közbiztonsági esetekről; a jelentés beszámol a szüret eredményéről is. Legérdekesebb része a jelentésnek, hogy a főkapitány elrendelte a hegyen levő összes kutyák kiirtását, az előfordult veszteségi esetek miatt. A hegyi választmány a főkapitány rendelkezését tudomásul vette s annak végrehajtását elrendelte.

Dr. Molnár Imre elnök felemlítette, hogy báró Ghyllányi Imre földművelésügyi miniszter a képviselőházban a rézgálic ügyében hozzáintézet interpellációra adott válaszával hálára kötelezte az ország szőlőbirtokosságát. Indítványára a hegyközség választmánya a következő táviratban üdvözölte a földművelésügyi minisztert:

Báró Ghyllányi miniszter urnak

Budapest.

A nagyváradai hegyközség választmánya az egész szőlő birtokosság nevében hálátel szívvá üdvözli Nagyméltóságodat azon böles, előrelátó gondoskodásáért, mellyel a szőlő művelést újabb katasztrófával fenyegető rézgálic hiányt megakadályozni törekszik.

Az interpellációkra adott választai Nagyméltóságodnak megnyugtatólag hatottak az aggodó lelkekre, látva azt, hogy gondos kezek örködnek az ugysis súlyos helyzettel küzdő szőlősgazdák érdekei felett.

Reméljük is, hogy Nagyméltóságod gondoskodását ezen a téren teljes siker fogja követni a hazai bortermelés nem csekély előnyére.

Dr. Molnár Imre,
hegyközségi elnök.

Ezután dr. Molnár Imre elnök részletesen ismertette a rézgálic ügyében eddig tett intézkedéseit. Felemlítette, hogy összeírta a szőlősgazdákat s hogy ez alapon ez évben összesen 150 métermázsza rézgálicra lesz a nagyváradai szőlős gazdáknak szükségük. Indítványozta, hogy kérje fel a hegyi választmány a város tanácsát, miszerint feliratban kérje a minisztertől a szükséges rézgálic biztosítását. A tanácshoz intézett s általa elkészített átiratot felolvasta. Az átirat a következő:

T. Tanács!

A nagyváradai hegyközség választmányának határozatából, azon tiszteletteljes kéressel fordulok a t. tanácshoz, hogy sürgős felterjesztést méltóztassék intézni a nm. földművelési miniszteriumhoz, a nagyváradai szőlős gazdák által szükségelt rézgálic engedélyezése tárgyában.

Kérem a t. tanácsot, hogy felterjesztésében a nm. ministeriumot biztosítani méltóztassék az iránt, hogy a küldendő gálicot a hegyközség nevében átveszi s annak megszabandó árát a hegyközségnek előlegezni, illetve kifizetni.

A hegyközség előjárósága már hetekkel ezelőtt össze írta a birtokosok gálic szükségletét holdankint. Minden egyes birtokos kötelező nyilatkozatot írt alá a jegyzett mennyiség átvételére.

Az elnökség kezeiben levő aláírási iven 340 szőlő birtokos 1420 hold után 177 mmázsát jegyzett. Miután azonban több birtokos nagyobb holdszámot jegyzett mint amennyi szőlővel tényleg beültetve van; nehogy a tulajdonság mások megrövidítésével járjon a választmány csak 150 mmázsza engedélyezését kérelmezi. Ez az összeg megfelel a holdankénti minimális 10 kiló gálic szükségletnek. A múlt évben 100 mázsát kérelmeztünk, akkor még léteztek készletek az előző évekből.

A magas kormány ugyan a múlt évben csak 5698 kilót tudott Váradnak juttatni, ami súlyban megbosszulta magát, mert ennek folytán a második permetezést nagy részben, a továbbiak pedig csaknem lehetlenné lettek. Egyedül ez a körülmény okozta, hogy csak Váradon megszámlálhatatlan ezerek veszték el, úgy az egyesek, mint közvetve a nemzeti bortermelés nem csekély károsodására.

A hegyi választmány erkölcsi felelősséget vállal az előlegezendő összegek rövid idő alatti visszafizetésére, miután azonban ez évben sokkal nagyobb összeg — esetleg 30—40 ezer korona előlegezése válhatik szükségessé, még anyagi biztosíték nyújtására is hajlandó.

A múlt esztendőben a t. tanács előzenyességéből ugyan ez az eljárás lett be tartva s a kormánytól nyert gálic a hegyközség útján a birtokosság teljes megnyugvásával birtok arány szerint lett kiosztva.

A kérelem sürgős voltát indokolja, hogy értesülésem szerint a magas kormány már foglalkozik a szétosztás mikéntjével és mert a rézgálic felhasználásának ideje nem sokára elérkezik.

Kiváló tisztelettel

Dr. Molnár Imre,
hegyközségi elnök.

Az átiratot és indítványt elfogadták s átküldik a város tanácsához.

Dr. Demetrovits Elek méltatta dr. Molnár Imre elnök érdemeit a rézgálicnak a szőlősgazdák részére való biztosítás körül s indítványozta, hogy az elnöknek önzetlen, buzgó fáradozásáért a választmány hálás köszönetet szavazzon. Az indítványt lelkesedéssel elfogadták.

Végül szóba került, hogy tekintettel a munkáshiányra, amely a tavaszi munkáknál be fog következni, orosz foglyokat kérjenek a szőlősgazdák. Tekintettel arra, hogy a kormány rendeletileg intézkedett az orosz foglyoknak mezőgazdasági munkákra bocsátása iránt, a választmány nem tart szükség-

gesnek semmi intézkedést, hanem figyelmezteti a szőlőgazdákat, hogy orosz foglyok engedélyezése iránt forduljanak a közgazgatási hatóságokhoz.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 25.

Beöthy Pál elnök fél tizenegykor nyitotta meg az ülést és jelentette, hogy Polónyi Géza és Urmánczy Nándor a napirend előtt kíván felszólalni.

Napirend előtt

Polónyi Géza kénytelen felszólalni. Beszédét nem közlik az osztrák lapok. Az alpes-vidéki osztrák népet személyesen ismeri, becsüli és tiszteli és nagyon jól tudja, — épp úgy, mint mindenki, — hogy különösen a tiroliak és salzburgiak áldozatkészen és hősiösen teljesítették kötelességüket a fronton.

Urmánczy Nándor a magyar katonák üldözéséről tartott beszédének egyik adatát akarja helyreigazítani. A purgstbali fogolytáborból hozzá intézett panaszt ismertette, elmondta legutóbbi beszédében, hogy az ottani fogolytábor parancsnoka, Móra György ezredes és Küffer Guidó százados zászlóaljparancsnok nem szívelik a magyarokat.

Most levelet kapott Küffer századostól, aki arról értesíti, hogy 18 hónapja van a magyar népfelkelők szolgálatában, amelynek magyar jellegét igyekezett mindig felkényesen megőrizni. Még a gondolata is távol áll tőle annak, hogy a magyarokat bántsa, vagy üldözze, éppen úgy, mint a zászlóalj többi, kizárólag magyar tisztjének.

Kéri, hogy ezt Urmánczy vegye tudomásul és ilyen értelemben igazítsa helyre interpellációját. Végül még írja Küffer százados, hogy Móra György ezredes nem román, hanem szintén jó magyar ember úgy személyében, mint érzelmében és felelősségteljes állásában még kedvez is a magyaroknak. Ez különben a napokban is kifejezésre jutott a Monienegró kapitulációja alkalmából rendezett estélyen.

Ezt kötelességünk akceptálni. Itt hangzott el a vád, kötelességem itt helyreigazítani.

Következett a földgázról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Földes Béla szerint a földgáz felfedezése idején tulságos nagy volt a lelkesedés, azóta ez a felfogás megváltozott és a remények lelohadtak. Tudomása szerint az amerikai szakértők óriási fizetést kaptak, pedig a német szakértők legalább is olyan elismertek, mint az amerikaiak.

A földgázjavaslatot visszautasítja.

Teleszky János dr pénzügyminiszter részletesen foglalkozik a felszólalásokkal. A kormány az erdélyi városok közelében igyekezett feltárni a gázforrásokat. Nem sikerültek épügy egy angol pénzesporttal folytatott tárgyalások sem a földgáz kihasználására nézve. Felsorolja azon városokat, amelyek földgázra engedélyt kaptak, mégis csak végnán használják. Kolozsvár, Arad, Nagyvárad, Marosvásárhely évi szükséglete negyedmillió köbméter, ezt a Deutsche Bank-nak százszorosra kell emelni, hogy kihasználhassa a földgázt. A miniszter szerint a szerződés nem sérti a monopólium törvényt. Reméli, a nagy alföldön igen gazdag földgázforrásokat fognak találni, addigra azonban meg kell indulnia a földgázhasznosításnak. A benyújtott határozati javaslatokat elutasítja (A minisztert a jobboldalon zajosan megéljenzették.) Ülés vége d. n. 4 órakor.

A vitát holnap folytatják.

A Vörös-Kereszt vasárnapi élelmiszer-bazárja.

Általános az érdeklődés a vásár iránt.

Az emberszeretet legfenségesbbje a háborús felebaráti szeretet, mikor a királyért és a bazártól való lelkesedés és hűség következtében annyi megható bánat és szenvedés fakad és marad hátra, hogy csak sok évtized szerető munkája bírja azt majd elűntetni.

Ezen legdicsebb kötelesség teljesítésén szakadtalannul dolgozik a Vörös Kereszt és 30-ikán a vármegyeház udvarán tartandó élelmiszer-bazár ünnepély, amely bivatott arra, hogy a Vörös-Keresztnek valamelyes jövedelme hozzon, csak egy láncszem abból a hosszú láncból, melyek fonását a Jobbkéz a háború kitörésével megkezdte és amelyen a legnagyobb szeretettel és kitartással dolgozni fog, amíg ez szükséges lesz.

Az említett ünnepély 30-án vasárnap reggel a megyeháza udvarán veszi kezdetét. Aki a Jobbkéz helyiségében megfordul, meggyőződhetik a vásár iránti nagy érdeklődés forgalmáról. Szerencse jegyekért valósággal ostromolják őket, azonban a közönségnek is tetszősebb módot választottak és ott a tett helyén kiki huz majd magának 50 fillér ellenében és rögtön meggyőződhetik személyesen a kihuzott céduláról, hogy nyert-e vagy sem. A szép és praktikus élelmiszerek folyton érkeznek, mintegy tanujelül a fáradhatatlan közönség jószágának.

Közőhajra délután 5 órakor a megyeház termeiben a befejező tea zsúr igen tartalmas kabaré-számok mellett fog lezárni. Ezek közül egyelőre megemlíjük a következő számot: Dr Dajkáné Szőnyi Margit énekecsigánykísérettel mellett: 1) „Balogh András posztja” Molnár Mihálytól. 2) „Hej fiúk az élet mégis csak szép” Reményi Bélától. 3) „Utolsó üzenet” B. Fehér Jenőtől.

A hölgyek és a fiatal urak az udvaron felállított 10 sátorban felváltva vállalták a felügyeletet. A röpcédulák és ujabban érkezett élelmiszer nyeremények az Orsolya apácák bérházának kirakataiban láthatók. Az egyes nyeremények csomagolása és súly szerinti lemérése a Jobbkéz helyiségében lázasan folyik. Minden meglesz, csak a közönség támogatását kéri a rendezőség.

A közönség tudatában kell, hogy legyen annak, hogy támogatásával nagyon fontos szerepet tölt be, nem csak azért, mert anyagi támogatásban részesíti a legérdekesebb testületet, a Vörös Keresztet, de azért is, mert ami hős katonáinkra nézve az anyagiaknál és a királyi kitüntetésnél is értékesebb a nemzet megnyilvánuló szeretete. A koronás fők képe fényt áraszt, de meletet hozzá a nemzet lelkesedése adja.

Ezen célra a következő adományok érkeztek, melyeket hálásan köszön a rendezőség.

Dr Lábán Lajosné 10 korona, Strasser J. és társa 5 klg. cukorka, Lubinkovits Emilia befőtt, főzelék, Pásztor Ferencné 50 tojás, Wiener Jenőné befőtt, Popper Hermann (Biharpüspöki) dió, tojás, Wurst József 5 üveg bor, Sulyok Istvánné alma,

Kunn Frigyesné fűszer, gyümölcs, Papnevelde 12 üveg finom bor, Vuoskics Julia 2 üveg veres bor, 2 üveg főzelék konzerv, 4 klg. bab, 2 klg. köles, dió, burgonya.

Az 1916-os hadiadó kivetése.

Kegyuri terhek leírása. — Háborús jövedelmek megadóztatása.

Az 1916. évi hadiadó kivetésére vonatkozó pénzügyminiszteri rendelet megérkezett a nagyváradi pénzügyigazgatósághoz. Az eljárás ugyanaz kevés változtatással, mint a tavalyi, a háló ugyanaz lévén, ugyanazon halak kerülnek hadiadó alá.

Az 1915. évi hadiadót Nagyváradon 88-an támadták meg szavazatjogorvoslattal a közigazgatási bíróság előtt. Sok ügy már elintézve is érkezett, köztük Schönfeld Lajosé, aki sokalta a 123000 korona jövedelem után kivetett 6250 korona hadiadót. A bíróság ezt az összeget helybenhagyta.

Radu Demeter g. kath. püspök hadiadójának esetében elvi jelentőségű határozatot hozott a legfelsőbb közigazgatási bíróság. A *kegyuri terheket*, amelyek valóban jövedelmek, hanem terhek, leírtni rendelte a hadiadóból. Ugyan ily határozatot hozott Kny Antal kanonok ügyében is.

A hadiadó Nagyváradon körülbelül kétszáz ezer korona, Bihar megyében szintén 200000 koronára megy. A megyében 25 panaszt adtak be a kivetés ellen.

Az összeírás ez évre megindult. Előadók újból Gyarmathy Viktor h. pénzügyigazgató, Klitusz János és Szabó Ákos pénzügyi tanácsotok.

A háborús jövedelmek megadóztatása is megindult. Kétféle módon kerülnek adó alá a jövedelmek: III. osztályu kereseti adó a jövedelmi adó alakjában. Klitusz János tanácsos a napokban kezdi meg a katonai hivataloknál a hadiszállítások összegeinek összeírását s a szállítók megállapítását. E címen Nagyváradról tekintélyes összeg jut az államkincstárba.

A fuvarozási díjak szabályozása

Maximálják a díjakat.

Sok panasz hangzott már el a fuvarosok tulkapásai ellen.

A városi közgyűlés ellen is többször szóvá tették ezt.

A városi tanács most maximálta a fuvarozási díjakat s erre nézve a következő hirdetményt adta ki:

A. m. kir. belügyminiszter 1914. év 5600 eln. számú körrendeletével felruházott jogomnál fogva Nagyvárad thjf. város területén a fuvarozásokért járó díjakat tekintet nélkül arra, hogy egy vagy kétfogatu fuvarról van-e szó a következőkben állapítottam meg:

Olaszi területéről a vasuti nagy állomáshoz szállított minden mázsa teher után fizetendő 1 kor 20 fill.

Ujváros, Külváros, Váralja, Csillagváros és Velence területéről az olaszii vasuti állomáshoz szállított minden mázsa teher után fizetendő 1 kor. 50 fill.

Olaszi területéről a váradvelencei állomáshoz szállított minden mázsa teher után fizetendő 1 kor. 50 fill.

Ujváros, Külváros, Váralja és Csillag-

város területéről és Velencéről a váradi lencei állomáshoz szállított minden mázsa teher után fizetendő 1 kor. 20 fill.

Olasziból Ujvárosra, Külvár sra, Csillagvárosra, Váradi Velencére, Váraljára, vagy viszont szállított minden mázsa teher után fizetendő 1 korona.

Minden további megkezdett métermáza után pedig fenti díjak fele követelhető.

A tűzifának házhoz szállítására nézve: 1 köbméter tűzifának házhoz szállítási díjával, köbméterekre való kirakással együtt, a felszámítandó fuvarozási díj 1 korona.

Minden a fentieknél magasabb ár követelése, vagy szedése kihágást képez, amely a rendőri büntető bíróság által tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog sújtani.

Jelen véghatározatom felekezésre való tekintet nélkül a kihirdetés napján azonnal életbe lép.

Miről a tanács iratokkal, tudomás és mihezjártás végett a rendőri bíróságra illetékes I-ső fokú r. hatóság, szigorú ellenőrzés és közhírtétel végett Gerő Ármán r. főkapitány és az összes helybeli napilapok értesítendőek.

Nagyvárad, 1916. évi január 24 én.

Rimler Károly,
polgármester.

A Cselédotthon kezdeményezése.

Két helyi lap mult heti számában figyelemreméltó és tárgyilagos cikkek jelentek meg a feministák köréből, amelyek a Cselédotthon eszméjét úgy tüntették fel, mintha az ő körükből indult volna ki s ezt a Katolikus Nővédő Egyesület magáévá tette. Erre vonatkozólag következő megjegyzésünk van:

Tanulni bizonyosan nem szégyen, sőt elismerésre méltó; s ha az ellenféltől tanul bárki, az még inkább dicséretére válik, mert ez mindennél jobban igazolja az ügy iránti lángoló szeretetet. Tehát egyáltalában nem lenne megszólalni való abban, ha a feministáktól vettük volna át az eszmét, amennyiben lehet s elveinkkel megegyezik, akarunk is tanulni tőlük; azonban a cselédkérdés s különösen a Cselédotthon eszméjére nézve ami illeti a kezdeményezést, nincsenek minden tévedés nélkül az említett cikkek.

A Katolikus Nővédő Egyesület tagjai általában 2 hetenként szoktak előadásra összejönni, kivéve ha nagyobb, nyilvános előadásokat rendez mint például a mult évben október és november hónapokban, a Szociális Missziótársulattal együttműködve tette, amely előadások sok tekintetben pótolták a rendszeres összejövetelek tárgyát. A két hetenként tartott előadásokról a lapokban semmitse közöltünk eddig s általában nem is fogunk közölni, tehát a nagy nyilvánosság tudomást nem szerezhet, hogy mily eszmék vetődnek fel ezen gyűléseken.

A Cselédotthon érdekében már a mult év május hónapjában lépések történtek s valakitől sikerült is biztatást kapni, hogy egy 3 szobából álló lakást erre a célra rendelkezésünkre boosát, de ez a terv dugába dőlt akkor.

Ugyancsak május hónapban vetődött fel a Nővédelmi hivatal gondolata és e célból az elnökség egyik tagja a mult év májusának végén s júniusának elején Budapestben tanulmányozta a kérdést és a hivatalokat s csak a szeptember végén tartott választmány előtt lett a kérdés nyilvánosabbá; csak október végén került nyilvános előadások keretében a közönség elé és november 29 én nyílt meg. A szűk körben tartott előadások, megbeszélések, tervezetések, tanulmányozások keretében és melegebben érnek meg legjobban az eszmék. De mindennél ékebben szólnak az 1907-ben jóváhagyott slapszabályok, amelyeket az országos egyesülettől vettünk át s amelyek világosan elírják az egyesület célját és eszközeit.

3. § Az egyesület célja a női társadalomnak kenyérkeresettel foglalkozó tagjaiban a vallás erkölcsi szellemet fejleszteni, őket szellemileg, anyagilag támogatni, az életversenyben szükséges önálló és hasznos tevékenységre képezni.

4. § Az egyesület elérésére szolgáló eszközök: a) társas összejövetelek, tanulás, önképzés; b) patronageok vezetése; c) otthonok; d) továbbképző iskolák; e) katolikus munkásnőegyletek alakítása és vezetése; f) gyermekvédelmi intézmények; g) cselédképző és védő intézmények felállítása; h) az urnőknek ily karitatív és szociális munka érdekében való csoportosítása.

Ezen száraz felsorolás mutatja, hogy micsoda terveket ápol az egyesület, de más a kivétel. A fokozatos és természetes fejlődés egymásutánjában lehet és kell megvalósítani, amint ezt az erkölcsi és anyagi képesség engedi és a talaj követeli. Tehát az egyesületünkben a cselédkérdés nemcsak eszme, nemcsak megbeszélés, előadás vagy kezdeményezés, hanem mindennél több: program, illetőleg a nagy program egy pontja.

Minket is örömmel tölt el pl. a feministák legutóbbi előadása az anyaságról és védelméről, mert a házasságról való hitünkben és meggyőződésünkben szükségképpen következik az anyaság tisztelete, a gyermek szeretete, az anya- és gyermekvédelem, a melynek legerősebb támasza a házasság felbonthatatlansága. Annál inkább tudunk örülni ezen, mert ez az előadás ellene mond a szélső feminista irányzatnak, amely (az anyaság) gazdasági vagy más szempontból e téren még természetellenes beavatkozást is megenged. A szélső feminista irányzatnak e kérdésben megjelent iróalmát és elveit érdekesen gyűjti össze és cáfolja W. Foerster müncheni egyetemi tanár a Sexualethik und Pedagogia c. munkájában.

Általában sok tetszik ujnak, ami már e téren régebben életben volt és van. A nő, anya- és gyermekvédelemnek az egyház mindig kedvező talaja volt. Sokan nem tudják, hogy az irgalmas nővérek Nagyváradon a bölcsődében az anyák és gyermekek érdekében milyen áldásos tevékenységet fejtenek ki; sokan nem látják, hogy a szegény-ügy, beteglátogatás mily apostolai s ezen intézményeknek még az az előnye is megvan, hogy hivatást és állandóságot követel, tehát értékesebb, mint bármely társadalmi szervezkedés.

E tekintetben érdekesen nyilatkozik a feministáknál nagy tekintélynek örvendő Perkius Gilman A nő gazdasági helyzete c. munkájában, amelyet Schwimmer Róza le is fordított s a Társadalomtudományi Könyvtár kiadott. Perkius Gilman így ír a 136. oldalon: „A nőknek ragaszkodása az egyházhoz nemcsak vallásos érzésükből folyt, hanem közös érdekek és közös cselekvés utáni emberi vágyuk erejéből is; és ezt csak az egyház terén elégíthetik ki. Legáltalában a templomban együtt lehettek. A legmélyebb emberi gyönyörűségben ott volt részük, mert együtt érezhettek és együtt működhettek. Amint az egyház tágitotta munkakörét, mindenkor a nőkben találták legértékesebb és legbuzgóbb munkáit.”

Tehát még az ellenfél se zárkózik el annak elismerésétől, hogy a kezdeményezés talaját hol kell keresni, hogy a női lélek kinél talált első megértőre.

* Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter víze zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez új donságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkölönlegességök. Gramafonok, hangszerek olcsó szaküzéri javítása.

Fröhlich János ügye új főtárgyaláson.

Az ötös tanács határozata.

A nagyvárad királyi törvényszék ötös tanácsa Balás Elemér dr. törvényszéki elnök vezetésével tegnap délután tárgyalta Fröhlich János husznagyiparos ügyében az újrafelvételi eljárás elrendelésének kérdését.

Az ötös tanács tagjai voltak: Szöllőssy Gyula dr., Patzkó Antal dr., Riedl Gyula dr., Hermann Aladár bírók, Aliquander Kálmán dr. jegyző. A vádat Moldoványi Gyula dr. ügyész képviselte, a védelmet Medvigy Gábor dr. látta el.

Hatásköri kérdés.

Balás Elemér dr. elnök előadja, hogy Fröhlich János ellen fegyveres erő jellen elkövetett vétség miatt eljárás indult s ez ügyben ítélet keletkezett s ez ügyben az újrafelvételi eljárás kérdésében kell határozni.

Medvigy Gábor dr. hatásköri kifogást emel. A 2060 miniszteri rendelet 3. § a, a 9050 I. M. R. 12. § a alapján az a véleménye, hogy az ügy tárgyalása az ötös tanács helyett a hármas tanácsra tartozik.

Moldoványi Gyula dr. ügyész ellenzi az indítványt, mert a határozat a táblát is megjárja s ez is az ötös tanács illetékességét jelölte meg.

A törvényszék a hatásköri kifogásnak nem adott helyet s az ötös tanács illetékességét megállapította, mert erre vonatkozólag különleges bíróságokat állított fel a törvény.

Medvigy Gábor dr. és Moldoványi Gyula dr. ügyész tudomásul veszik a határozatot.

A vád.

Hermann Aladár bíró, előadó az ügyet ismerteti, az 1915. június 14 én kelt ítéletet, amely az 1915. évi június 14 én kelt ítéletet, amely az 1915. évi 19. t. c. 5. §-a alapján Fröhlichet fegyveres erő elleni vétség miatt 2 hónapi börtönrre ítélte el. Fröhlich János 1914 szeptember 3 án nyilatkozatot írt alá, hogy 1915. július 31-ig a katonai csapatkórház számára tisztított disznózsirt szállít 180—2 koronáért. Háromszor szállított zsirt a katonai gyógyszerár részére. Kétszer visszautasították, míg 6 negyedszer megtagadta a szállítást és pedig 1915. március 24 én csakis 450 fillérért volt hajlandó szállítani. Fröhlich a szerződés érvényét nem ismeri el, mert nem értesítették ajánlatának elfogadásáról, ezért felmentetnek érezte magát, mégis egyszer szállított 2 korona árért 10 kg zsirt. Nuszbaum József 1—2 ízben elfogadta a zsirt, egyszer visszautasította, amikor is Oláh Ferenctől szerezte be 450—5 koronáért a zsirt. Ebből 32 korona tulkiadása származott a kinttartóknak.

Az ítélet megállapítja, hogy sebesültek és betegek részére szolgáló intézettel szemben tagadta meg a szállítást, amelyet megkezdett s amelynek hatályát elismerte.

A királyi Kuria a semmisségi panaszt elutasította, mert közömbösnek tartja, hogy a gyógyszerár alkalmazottja egyik alkalommal kijelentette, hogy máshol vásárolnak s mástól szereztek be a szükségesletet, amikor Fröhlich megtagadta a szállítást. Mástól is volt joga beszerezni a hadseregnek a zsirt. A vádlottnak az a tette, hogy a szállítást megkezdte, pótolja kereskedelmi törvénynek a szerződés létrejöttét megállapító kikötéseit.

Az ítélet ellen újra felvételi kérelmet adott be a vádlott, a törvényszék elutasította, a királyi tábla ellenben a bizonyítékok beszerzését rendelte el; mert vádlott kézi előadásra szállított zsirt készpénz-eladás mellett.

Az ügyet a vizsgálóbíró bevizsgálta, Meczner Anna, Tóth Ida, Nuszbaum József, Czallár János és Heizer Károly tanukat ki hallgatta, ezeknek vallomását ismerteti az előadó.

Medvigy Gábor dr védő a bizonyítékokra utalva az újra felvételnek helyet kér. Ténykérdésről van szó: jött-e létre a kincs-tár és a vádlott között szerződés? A tanuk vallomása igazolja, hogy nem jött létre.

Az ügyész válasza után a törvényszék visszavonult tanácskozássra.

Uj főtárgyalás.

Balás Elemér dr elnök kihirdette az ötös tanács végzését, amely az újra felvétel elrendeli s a főtárgyalási előkhoz utalja az ügyet. A határozat indoka az, hogy a szerződés létrejöttének megdöntésére új bizonyítékok merültek fel.

Medvigy Gábor dr védő és az ügyész tudomásul vették a határozatot.

HIREK

***

* **Személyi hír.** Miskolczi Ferenc dr főispán tegnap reggel Budapestre utazott, ahol fontos értekezleten vesz részt; ma érkezik haza Nagyváraadra.

* **Fetser püspök Nagyváradon.** Fetser Antal dr győri püspök tegnap az esti vonattal Nagyváraadra érkezett. Az állomásnál Mazurek Gyula dr püspöki titkár fogadta a ritka és szeretett püspököt, aki pár napig lesz Széchenyi Miklós gróf püspök vendége.

* **A bárándi választás.** A bárándi kerületben megindult a korteskedés. Az országos függetlenségi párt jelöltje Fisch Ernő nagylétei földbirtokos kiutazott a kerületbe és ott a vezetőséggel tárgyalt. A tárgyalások után kétségtelen, hogy a kerületben úgy Fisch mint Szabó József pártjában nagyobb érdeklődés nyilvánul meg a képviselőválasztás iránt. Szabó József tegnap Budapestre utazott és ezután az ut után fog véglegesen határozni, hogy egyáltalán fel lépjen-e. Legutóbb ugyanis kijelentette, hogy ő egyáltalán nem hajlandó a különben egyetemes pártot megbontani. Ha békés megállapodás nem jönne létre, akkor ő nem vesz részt a küzdelemben. Ezek szerint erős kilátások vannak az egyhangú választásra. Fisch Ernő e hét folyamán kint tartózkodik a kerületben és a jövő hét folyamán megkezdí körutját. A körut alatt több függetlenségi párti képviselő fogja elkísérni.

* **Emeli a város a tej árát.** A városi tejközpont vezetője előterjesztést tett a tanácshoz, amelyben kéri, hogy a város emelje fel a tej árát literenként az eddigi 52 fillérről 54 fillérra, mert a mostani árak mellett a város ráfizet. Ez az előterjesztés teljesen ledönti azt az állítást, hogy a város tejközpontja szabályozólag hat a tej árakra s a közönség érdekében árleszállító hatással volna. Az eldásra boosított tej mennyiség, bár lassan, de már is emelkedik, pedig még nem vagyunk februárban, amikor pedig természetes okból mindjobban szűnni fog a tejhiány. Ezt maguk a tejtermelők is már hangoztatják, sőt el vannak rá készülve, hogy a tejmennyiség szaporodásával az árak is esnek. És a tejközpont most akarja a

horribilis tejarakat emelni. Értjük a tejközpont álláspontját. Igen magas áron csinált kötetet a város s vagy ráfizet, vagy emelni kell az árakat. De ha az utóbbit választja, tápot ad arra, hogy a tejtermelők se adják olesón a tejet, s ez által a közönség lesz megkárosítva. Ez nem árszabályozás, magyarul, hanem egyenes árdragítás.

* **Ujabb hólyagoshimlő-esetek a vármegyében.** Az alföldi járások területén a vármegyei főorvos, dr Móríc Erőnő erélyes intézkedései folytán a hólyagos himlő ma már egyáltalán nem terjed. A veszedelmes betegség rövidesen meg fog szűnni. — Legujabban azonban nemcsak az alföldi községekben mutatkozik a hólyagoshimlő, hanem a magyarországi járásban is. A járás székhelyén egyszerre három esetben konstataulta a járási orvos a hólyagoshimlőt. A betegeket azonnal kezelés alá vették és minden intézkedést megtettek a baj továbbterjedésének megakadályozására. A hólyagos himlő bacillusának behurcolási körülménye még nincs megállapítva.

* **A Katholikus Kör vetítő esté-lye.** Nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg a Kath. Kör Szent László termében nagyérdéku előadását Kovács Kandid prem. tanár. Az előadás témája, mivel a hadiflottáról szóló képek nem jöttek meg, a gorlicei áttörés volt, melyet Kovács Kandid pompás előadásban, igen szép és hatásos vetített képek kíséretében ismertetett. Legközelebbi előadás jövő kedden lesz, amikor ismét Kovács Kandid fogja ismertetni a magyar és osztrák hadiflotta tevékenységét a világháboruban.

* **Szatyi öcsese meghalt.** A szentendrei nyugdíjas színészek jelentik, hogy jobbatesti Szathmáry Károly nyugdíjas színész és 1848—49 iki honvéd 82 éves korában meghalt s el is temették. Szathmáry Károly a népszerű Szatyi, Szathmáry Árpád öcsese volt, maga is nemkevesebb jeles komikus, aki Szeged—Debrecen—Nagyvárad közönségének szerzett sok élvezetet. Már régen nyugdíjban élt Szentendréen, ahol lezuholt előtte a sötét függöny.

* **Radu Demeter püspök a Belényes környéki lakosságért.** A vármegye lakosságának élelmezése bármily gyorsan történik az élelmeikkel kiutalás és bármily olesó is a vármegye által beszerzett élelmiszer, mégis nagy nehézségekbe ütközik. Különösen nehéz az élelmezés ott, ahol a lakosság szegény és egyáltalán képtelen előlegezni azt a pénzt, amely az élelmszerekre szükséges. A jobbmodu községekben a szükséges pénz könnyen előkerül, mert a kezelési költség busásan megtéríti az előlegek kamatát a vállalkozóknak. A románlaktá vidék azonban nagyon tá van utalva a legmesszebbmenő támogatásra. Különösen Belényes környéke az, mely támogatásra szorul. A mult évben Radu Demeter görög katolikus püspök sietett a lakosság segítségére. Most, amikor még súlyosabb a lakosság helyzete, Radu Demeter ismét közben jár, hogy a szegény lakosság ne szenvedjen. Tegnap Radu Demeter püspök megkereste Fráter Barnabás alispánt és kijelentette, hogy az idén is hajlandó támogatni a lakosságot. E szerint a Belényes és Pusztahollód környékén lévő lakosság részére szükséges tengeri készletet a belényesi uradalom átveszi, a szükséges

pénzt előlegezi. A tengerit az uradalmi magtárakban fogja elhelyezni és onnan adja ki a lakosságnak, természetesen a hatóság által megállapított árak mellett.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy Damjanovich Sándor 4. honvédegyalozredbeli főhadnagynak beosztva a vezérkarhoz a katonai érdemkereszt III. osztályát adományozta a hadiékítménnyel. Czeglédy Ferenc és Kozma János 4. honvédegyalozredbeli honvédek a II. osztályon ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve.

* **Elismerés az apácáknak.**

Gömöry István dr vezértörzsorvos Temesvárról Nagyváraadra érkezett s Fornét Miklós dr törzsorvos társaságában megtekintette a Félix fürdői kórházat. A vezértörzsorvos a látottak felett teljes megelégedését fejezte ki s a Szent Vince intézet főnő-nőjének, aki az ott működő irgalmas nővérek munkáját irányítja s abban tevékeny részt vesz, köszönetét fejezte ki az áldásos és eredményes működésért. A vezértörzsorvos ma folytatja szemléjét.

* **A Lányi—Géczy esküvő.** Kitarló büsleges, szinte a lovagkorra emlékeztető szerelem érkezett el tegnap ragyogó boldogsággal kezdődő házasság megkötéséhez. A vőlegény személy és névszerint egyike a hadsereg legismertebb pilótáinak, Lányi-Lanzendorfer Antal szolgálaton kívüli honvéd főhadnagy, cs. és kir. pilóta, Nagyváradon került ki a honvédhadapródiskolából s megszerette Géczy Géza káptalani főmérnök sok művészi hajlammal megáldott, bájos leányát, Géczy Gabriella Gizellát. A háboru, amely megoldja az összes nagy kérdéseket az ifju pár ideális vonzalmának kérdését is szívük szerint s közmegelegetésre megoldotta. Egész Nagyváradon ismerték és szerették a jegyespárt, amely mindig s mindenütt együtt volt, az első balatoni repüléstől, amely a szeretett leánynak szólt, egész a szerbiai sikeres repülések befejezése utáni pihenésig. Tegnap aztán céljához ért ez a romantikus szerelem, hogy helyet adjon egy boldog családi élet kedveségeinek és melegségének. Lányi-Lanzendorfer Antal cs. és kir. pilóta az olasz plebánia templomban oltár elé vezette Géczy Gizella Gabriella urleányt. Tanuk voltak az esketésnél: Tabéry Ármio, a Sebes Körös társulat igazgató főmérnöke és Tölgyessy Károly káptalani intéző. Az esketést Imrik S. Zoltán tb. kanonok, plebános végezte, aki szárnyaló beszédet intézett a boldogságtól ragyogó házaspárhoz, akiket az egész városban számosan kerestek fel őszinte szerencsekívánataikkal. Az örömszüők házában szűkkörü nászlakoma volt, amelyen a család tagjain kívül a két násznagy s az eskető lelkész Imrik S. Zoltán tb. kanonok jelent meg, aki szellemes felköszöntőt mondott az ifju párra, s a társaságra, amely a felköszöntőt nagy tetszéssel fogadta. A házigazda Imrik S. Zoltán tb. kanonokra üritette poharát, mint az igazi Jézus szíve szerinti papra. Tabéry Ármio megemlékezett az idők folyásáról, mikor nem is oly rég egy bájos csópséggel játszadozott, most ugyanazon urileány lakodalman násznagy. A fiatal pár Szegedre, Budapestre és Bécsbe utazik rokonaihoz, innen pedig Daruszigetre, a család belső barátjához, Tölgyessy Károly intézőhöz. A vőlegény pedig a déli haretérre megy, ahol hasznos szolgálatot tett felderítéseivel a házának.

* **47-48 éves népfőkelők behívása Ausztriában.** A Zeit közli, hogy a 47 és 48 éves másodosztályú népfőkelőket február 21-re fogják behívni és erről a hivatalos rendelet már a napokban megjelenik. A 47-48 évesek, épp úgy mint a legutóbb behívott 49-50 éves népfőkelők, egyelőre nem fognak frontszolgálatot teljesíteni, a most behívásra kerülő korosztályok is csupán a belső országrészekben és a metropolitáriumokban fognak szolgálni.

* **Lábbadozó és beteg tiszták jelentkezése.** Mindazon tiszták (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltek, akik a harcsterről visszatérve, betegségük miatt, vagy mint lábadozók magánápolásban, vagy magánkórházban a város, vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik póttestről, vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek január hó 31-én d. e. 10 órákor nálam (Or-utca 5. sz. alatt) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, betegségük látványos polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Balihar ezredes, állomásparancsnok.

* **Adomány a Kath. Cselédotthonra.** A bizottság hálával nyugtázza a 100 koronát, amelyet Vinkler Jozefa adományozott a Kath. Cselédotthonra. Biztató jelnek tartjuk ezen nagylelkű adományt, hogy a közönség megértette a felhívást és a felemelő példát mindig többen fogják követni a korszerű és nemes terv megvalósítására.

* **Államsegélyesek figyelmébe.** Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy január 16-tól február 15-ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása f. hó 31-én hétfőn, február 1-én kedden, 2-án szerdán, 3-án csütörtökön, 4-én pénteken a tüdő- és laktanyában levő hivatalos helyiségben fog eszközöltetni. Ez alkalommal mindenki vel tudatom, hogy a rend és fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvecskék kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni: Hétfőn délelőtt segélyösszegek végett jelentkezzenek: 1-700-ig, délután 701-1300 igsorszámmal ellátott egyének. Kedden délelőtt 1301-2000-ig, délután 2001-2800-ig sorszámmal ellátott egyének. Szerdán délelőtt 3801-3500-ig, délután 3501-4200-ig sorszámmal ellátott egyének. Csütörtökön d. e. 4201-4900-ig, d. u. 4901-5500-ig sorszámmal ellátott egyének. Pénteken délelőtt 5501-6100-ig, délután 6101-6986-ig sorszámmal ellátott egyének. Figyelmeztetek minden egyes államsegélyest, hogy a fizetési könyvecskék kizárólag a fent megjelölt sorrendben és a személyazonossági cédulák színei szerint illetékes pénztáraiknál lesznek fizetve és lakbéréduák felmutatása ellenében kiadva. Ezenfelül a most megállapított sorrendet mindenki saját érdekében tartsa meg és házigazdájának azon két tanu által előttemezett nyilatkozatát, hogy lakbérilletményét pontosan átszolgáltatja, feltétlenül hozza magával. Egyidejűleg mindenkit saját érdekében és a fizetések akadálytalan teljesítése szempontjából felhívok, hogy a rendelkezésre álló 10 és 20 filléres, valamint 1 koronás váltópénzt hozza magával és azt a fizetést teljesítő pénztárnál a fizetés alkalmával váltsa be. Nagyvárad, 1916. évi január hó 26-án. — Juricskay Barna, tanácsos.

* **Olaszország is kapitulál,** mert az olasz hölgyek nem bírják már nélkülözni Rosenzweig Róza elegáns és kényelmes fűzőit. Reklám fűző K 6 — Leibehenek reklámnak, saját árban. A minden hölgynek nélkülözhetetlen havikötőkből nagy választék. Rosenzweig Róza fűzőgyár Szalárdi u. 9.

* **A Vörös-Kereszt élelmiszer bazarja.** A Vörös Kereszt Egyletnek jan. 30-án, vasárnap, a vármegyeház udvarán tartandó élelmiszer bazarja céljaira újabban a következő ajándékok érkeztek: Halász Zsigmondné 7 üveg befőtt, Széki Ferencné bab, hegyms. Lévi Lázár 6 üveg állás, 6 üveg likör, Benedek Testvérek 2 doboz teasütemény, 2 csomag csokoládé, 2 csomag szalocukor, 2 üveg befőtt, 1 doboz déli gyümölcs, 1 csomag csokoládé, összesen 3 csomag csokoládé. Ifj. Pepper József 900 csomag papír zacskó, Mihály és Kandel 1 doboz pisztráng, 2 doboz teasütemény, 1 üveg likör, 1 csomag szappan, 1 csomag kakao, Spitzer Sámuel és fia 10 pisztráng, dr. Lábán Lajosné 10 korona. Mindezen adományokat a hálásan köszöni a rendezőség.

* **Az ebedők befizetése.** Felhívom az ebtulajdonosokat, hogy ezen hirdetésnyel közzétételétől számított 15 nap alatt, illetve legkésőbb március hó 1-ig az ebedőt a városi pénztárba annál is inkább befizessék, mivel a mulasztók a szabályrendeletileg megállapított ebedő kétszeres, esetleg háromszoros összegében fognak elmarasztaltni. Nagyvárad, 1916. január 21-én. Rendőrfőkapitányság.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13-02.

* **A legjobb, legkedveltebb, legolcsóbb beszerzési forrás!** Teát, rumot, csokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szalocukrot, Kugler, Gerbeaud, bonbont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi-uti üzleteiben nagy szalocukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagébeli külön hal konzerv üzletben az összes faju pácolt halak amelyek a húst pótolják azonkívül mindenre új kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és harctéri dobozok az üzletben megtöltenek.

* **Családi rum** vanillával vagy ananász ízzel literje K. 3-80. Mindenféle likör essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Uri nő,** ki nyelvmesternői képesítését külföldön szerzte, nőket és gyermekeket tanít lakásán németül, franciául és angolul. (Vizvezeték u. 31)

* **Mindennemű arez., kéz vörösségről** biztos stb. **Harmat tej krém.** Ára 1 K.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* **Egy középkori intelligens nő keres házvezetőnői állást,** helyben vagy vidéken házvezetésben jártas. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: **A császárné.**
Csütörtök délután: **Jóteknycélu előadás a rokkant színészek alapja javára** Zsuzsi kisasszony.
Csütörtök este: **A kisasszony férje.**
Pénteken este: **Szibill.**
Szombaton este: **Legénybucsu.**

A kisasszony férje. Drégely Gábor nálunk nagy és maradandó sikerral bemutatott vígjátéka: A kisasszony férje legközelebb csütörtökön este kerül színre. A bájos vígjátéknak a szímszerepben Varsa Gyula a főszereplője, partnere pedig Polgár Mariska, aki az utolsó Verebőly leány szerepében utolérhetlenül kedveset és megkapóan szépet nyújt. Kiváló szereplői még a darabnak Tompa Béla és Sik Rezső.

A rokkant színészekért. A Szigligeti színház társulata csütörtökön délután tartja meg a rokkant színészek javára rendezendő jóteknycélu előadását, amelynek keretében a Zsuzsi kisasszony című közkedvelt operette kerül színre. Az előadás hírt a közönség körében a legmelegebb érdeklődés nyilvánul.

Szibill. Pénteken este a színház reportoirjának egyik közkedvelt operettje, a Szibill kerül színre.

IRODALOM

Az Uj idők legújabb számában Csathó Kálmán folytatja Varju a terenyórárn című regényét. Elbeszélést Malonyai Dezső írt Az esernyő címmel. Földes Imre Grün Lili című darabjának részlete, Cholnoky Jenő cikke a megáradt Balatonról. Magyar István elbeszélése: a Pénz, a pillanatfölvételek rovata, Barsi Jerő Louise című zsánerképe, valamint Farkas Imre és Szász Károly versei tartják a lap szövegrészét. A képek közül megemlítjük a montenegrói királyi család fényképét, képsorozatot a balkáni harcterről. Mühlbeck Károly ötletes fejleceit, képeket az olasz fronttól és a török azzsai harcterről. Az Uj idők előfizetési díja egész évre husz korona, félévre tíz, negyedévre öt korona.

A „Vasárnapi Ujság” január 23-iki száma különösen Bulgáriáról közöl egy ritka érdekességű képsorozatot, odaküldött tudósítójának felvételeit. Hasonlóan kiváló érdekességűek Vészi Margit felvételei a Lovoson környékéről s az olasz harcterről készült képek. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Heyking grófok regénye. Kitchener jellemrajza, Lampérth Géza verse. Egyéb közlemények: cikk és képek a gépfegyverről s a rendes heti rovatok, Sakkjáték, Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4)

A Társaság. Formai esin és értékes tartalommal jellemzik A Társaság legújabb számát is. Lakatos László folytatja új regényét, mely máris széles körben keltette föl a közönség érdeklődését. Novellát Körmendi Viktor írt, míg Szikra ezuttal is kedves tárcát adott Szikrák címmel. Alba Nevis erővel teljes, szép költeménye. Nemeshegyi Oszkár értékes tanulmánya a modern há-

boru lováról. A béssi táncosnő szerzőjének sikerült rövid skizze saját darabjáról, a színházi rovat és divatlevél egészíti ki az egyre népszerűbbé váló hetilap tartalmát. Illusztrációi mind kitűnő fotografiák és harszó térképek. A Társaság előfizetési ára egy évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, Ritz-szálló.

Legújabb táviratok.

Ferdinánd cár — tábornagy.

Budapest, január 25. (Saját tud.) Szófiából jelentik: A király hadseregéhez intézett napiparancsában a felajánlott tábornagyi címet elfogadta.

Cabrinovic meghalt.

Budapest, január 25. (Saját tud.) Prágából jelentik: Cabrinovic Nedjelko, a szarajevói merénylők egyike a therezienstadti fogházban meghalt.

A cár nem békül.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) A Petit Parisien szerint a cár egy francia politikusnak kijelentette, hogy ha kényszerítik, visszavonul a Volga mögé, vagy akár a Kaukázusig, de a végsőkig kitart.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A komádi gyilkosság tárgyalása.

A nagyvárad esküdtbiróság tegnap folytatta a komádi gyilkosság ügyének tárgyalását.

A komádi községi elöljáróság beküldte azt az inget, melyet a nyomozás során bünyelként foglalt le.

A bíróság dr. Silbermann Jenő fővegyészt hallgatta ki, hogy az ingen talált vérfoltok a gyilkosság nyomai-e.

Az elnök megkérdezte a szakértőt, hogy a baltán és a zsebkésen, mellyel a gyilkosságot elkövették, megállapíthatók-e a véryomok, miket szabadszemmel most már nem lehet felfedezni.

A szakértő szakszerű, fejtegetések során kifejtette, hogy kémiai reakcióval meg lehet még most is állapítani a véryomokat.

A törvényszék az ing vizsgálatát nem rendelte el, mert a rajta talált véryomok nem a gyilkosnál véreztek be, azonban elrendelte a serológiai vizsgálatot arra, hogy a baltán és a zsebkésen véryom feltalálható-e a vizsgálat megejtésével dr. Silbermann Jenőt szakértőül alkalmazta, mivel őt erre képesíti egy vegyészeti oklevele, mint az a körülmény, hogy az itteni katonai laboratóriumban már egy év óta vérvizsgálattal foglalkozik és a műszerek is rendelkezésére állanak.

A törvényszék a tárgyalást a vizsgálat megejtéséig végig január 28-ig elnapolta.

SZERKESZTŐI POSTA.

Nyugdíjas. — Nagyvárad. A háborús segélyben a nyugdíjas vasutasok közül csak azok részesülnek, akik 3000 koronánál kevesebb nyugdíjat élveznek és a lakbér után nem kapnak nyugdíj-pótlékot. A 3000 koronánál magasabb nyugdíjat élvezők, vagy akik lakbér pótlékot kapnak, ki vannak zárva a háborús pótlékból.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Lahner György-utca 4. sz. ház
első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Ertekezhetni a
Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirda-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánházhoz; fehérnemű himzés és javításra; üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhözjárók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány, mindenek- és kocsisnak. Egy idős nő tisztességes leányoknak lakást kínál. (Hármas-utca 14. sz.)

KERESNEK: Vidékre fogyasztási szövetkezetekhez egy nőszervezetet; egy német leányt gyermek mellé; főzőnőt, szobalányt, mindenest és inast;

Kérjük az ajánkozókat, szíveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

A katolikus nővédelmi hivatalban a **TISZANTÚLRA** is lehet előfizetni.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

GÖRE MARTSA LAKODALMA.

Moziskeccs 3 részben

Bemutatásra kerül a
"VIGADÓ" mozgó-
színházban.

1916. január 26-án

szerdán.

Előadások 5, 7 órakor és este 9 órakor.

SZEMÉLYEK:

Göre Gábor
Durbints sógor
Kátsa cigány
Göre Martsa
Szolgálo
Majsztram ur: Tsupor Pál

Rózsahegy Kálmán.
Csiszér Artúr.
Szathmári Lajos.
Dolinai Ilona
Mts Rózi.
Stella Gyula.

Göre Gábort Dévai Sándor fővárosi népszerű kabaréművész alakítja.

Jáccódik ma, az világ közepén: Lepéndön.

HELYÁRAK: Páholy-ülés 1 kor. 50 fill. Zsölye 1 kor. Támlásszék 80 fill. II. hely 60 fill. III. hely 40 fillér.

Kedvezményes jegyek nem érvényesek.

Támogassuk a külföldi katolikus missiókat!

Bár a hosszú háboru, hősi önvédelmi küzelmünk anyagi és szellemi erőnk java részét leköti, még sem szabad elfelejtenünk a nagy inségben és végveszélyben forgó kath. missziókról. A hosszúra nyúlt háboru veszélyezteteti a kath. hírhirdetők százados verejtékes munkájának minden gyümölcsét

A támogatás módja egyszerű.

Lépjön be minden katolikus a Magyar Missió Társulatba!

A Magyar Missió Társulat tagdíjából és befolyt kegyadományokból évenként 8—10000 koronát küld a missióknak.

De küldhetne akár 100000 koronát is, ha kellőleg támogatnák. Évi tagdíj csekély 2 K. 08 fillér. Tagja lehet minden katolikus. A Társulat tagilletményétül a Képes Missió Könyvtár négy érdekes füzetét adja.

Tagul jelentkezni lehet egy levelezőlapon a Társulat igazgatójánál (dr. Lestyán Endre plebános, Nagyvárad, Körös-u. 4.) vagy a Tiszántúl kiadóhivatalában.

Ugyanezt a cél szolgálja:

A KATH. HITTERJESZTÉS LAPJAI

cimű folyóirat, évenként 10 füzetben, szép képekkel és a missiókat ismerető érdekes tartalommal. A lap tiszta jövedelme a missiókat illeti. Előfizetési ára évi 6 korona.

Előfizethetni bármikor a Tiszántúl kiadóhivatalában vagy a Kath. Hitterj. Lapjai szerkesztőségében (Nagyvárad, Körös-u. 4.)

Támogassuk a külföldi katolikus missiókat!

Valódi aszfalt fedéllemez és elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly
és Fiai cégnél
Nagy-Várad.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,

Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és ígás szerszámok, kocsikulcs, lábvédők és szerszámlakok raktára.

Belépési felhívás.

a Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1-én 14. évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb befétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti beféte által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hároméven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönkép felvenni, mely kölcsönért a legmegtérülőbb kamattal lesz felszámítva.

Beiratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján tejesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutsch K. I.-féle ház.)

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január 1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenként 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hétig tart, aminek eltelté után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért haszonban való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezőenre kölcsönököt folyósít s a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatt törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap délután 9—12 óráig, délután 3—5 óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdte, ezért felkéretnek a belépni szándékozók a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba tólikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönököt folyósít.